

СТАНОВИЩЕ

за дисертационния труд на Радостина Спасова

на тема: Управление на детската градина в електронна среда

за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по професионално направление 1.1. Теория и управление на образованието

научен ръководител: проф. д-р Янка Тоцева

от проф. д-р Динко Господинов

Кратки биографични данни за докторанта. Радостина Спасова е завършила бакалавърска степен в СУ „Климент Охридски“, специалност педагогика през 2005 г. През 2008 г. отново в Софийския университет придобива магистърска степен по предучилищна и начална училищна педагогика. През 2009 г. във ФНОИ придобива допълнителна подготовка по специална педагогика. От 2001 г. е докторант в катедра „Управление на образованието и специална педагогика“ на Педагогическия факултет на ЮЗУ „Н. Рилски“.

В периода 2005 – 2016 г. работи като детски учител, а от 2016 г. до момента е директор на детска градина „Знаме на мира“ в гр. Перник.

Актуалност на темата на дисертацията. Предвид мястото и значението на съвременните информационни технологии темата на дисертацията е твърде актуална за теорията и практиката на мениджмънта на образованието.

Методика на изследването. Избраните методи на изследване съответстват на темата на дисертацията и поставените изследователски цели и задачи. При емпиричното изследване са използвани полустандартизирано интервю и е-анкета чрез Google Forms с директори на детски градини, учители и родители. Извадката на анкетата е значителна, в нея са участвали 66 директори на детски градини, 157 учители и 157 родители.

Характеристика и оценка на дисертационния труд. Дисертацията е в обем от 176 с., от които 155 с. основен текст. Структурирана е в увод, 3 глави, библиография от 120 информационни източника от които 104 на български език и 16 на английски език и 4 приложения. Теоретичната част на дисертацията е разработена в първите две глави, а емпиричното изследване е отразено в трета глава. Съдържанието на теоретичната част на дисертацията е логично структурирано. В първа глава се разглежда спецификата на управлението на детската градина като образователна институция, а във втора глава се прави конкретизация на това управление в условията на електронна среда.

Първа глава, озаглавена „Същност и специфика на управлението на детската градина“ включва няколко съдържателни акцента. Направен е опит за извеждане на основните характеристики на управлението на образователните институции в един по-общ план – необходимост от управление, функции на управление, компетентности на мениджърите, стил на управление. Визирани са нормативните основи на училищното управление съобразно ЗПУО, но тук би следвало да се разгледат тези основи и по отношение

на детските градини – определение за детска градина в чл. 24 на ЗПУО, цели на предучилищното образование, органи за управление на детската градина и техните функции.

Много подробно са разгледани моделите на образователен мениджмънт. Проследено е възникването и развитието на предучилищното образование в нашата страна след Освобождението. Добре са очертани основните промени в него през периода на демократичните промени и са очертани съществуващите съвременни тенденции. В т. 1.4 на тази глава са дадени работни определения на голям брой понятия, използвани в изследването като почти всички те са на докторанта.

Накратко е представен теоретичен модел за управление на детска градина в електронна среда и са изведени произтичащите от него изследователски въпроси.

Глава втора на дисертацията съдържа няколко изследователски фокуса. Представени са най-важните национални документи за въвеждане на ИКТ в образованието. С основание като ключови за прилагането на съвременни ИКТ в детските градини са посочени дигиталните компетентности на педагогическите специалисти. Изяснени са основни понятия като компетентности, ключови компетентности, дигитални компетентности. Обстойно са представени основни документи на ЕС за дигиталните компетентности на учителите. Прави впечатление, че са проучени и анализирани голям брой научни публикации в областта на дигиталните компетентности на учителите и електронното управление на образователните институции, като е акцентирано върху съдържанието на компетентностите, тяхното изграждане и прилагане в практиката и практиката на самото електронно управление. На основата на този теоретичен анализ са обобщени съвременните тенденции в управлението в електронна среда и образованието, нагласите в това управление, направен е опит за извеждане на ключовите елементи на управлението в електронна среда, тенденциите в електронната педагогическа комуникация в детската градина. Много добре са разработени нормативните и практически аспекти на електронизацията на административната дейност в детската градина. Направено е сравнение между управление в електронна среда и традиционно управление. Отново на базата на проучени значителен брой литературни източници са очертани перспективите пред управлението в електронна среда.

Проведеното емпирично изследване е отразено в глава трета на дисертацията. В началото на тази глава е представена и аргументирана методиката на изследването – основни изследователски въпроси, хипотези, избор на подходящи спрямо тях изследователски методи. Използвани са интервю с директори на детски градини и е-анкета с директори на детски градини, учители и родители. Добре е обосновано предназначението на използваните изследователски методи, посочени са и коментирани видовете въпроси използвани при интервюто и в анкетите. Извадката на изследването е подходяща за такъв тип изследвания. Изследването е проведено през 2024 г. Описана е организацията по провеждане на изследването и са открити основните аспекти на анализа на получените данни.

Представяне и анализ на данните. При интервюто не е посочен броят на интервюираните директори, не е представена и честотата на получените отговори, а само обобщения.

Данните от анкетата с директори на детски градини, учители и родители са представени и анализирани много добре. Анализът върху данните и задълбочен и обстоен. В него проличава много добро равнище на познаване на изследваната проблематика, включително на нейните практически аспекти. Чрез обобщаване на резултатите от изследването са изведени основни тенденции в прилагането на електронни технологии в управлението на детската градина, изводи и препоръки. Препоръките са практически приложими.

Представените публикации по темата на дисертацията покриват наукометричните изисквания за придобиване на образователна и научна степен „доктор“.

Авторефератът отразява обективно структурата и съдържанието на дисертационния труд.

Приемам авторството на докторантката върху дисертацията, автореферата, публикациите, както и върху представените в автореферата научни и приложни приноси.

Критични бележки и препоръки. Към реализирането на дисертационния труд биха могли да се отправят и някои препоръки, например:

1. Хипотезите на изследването биха могли да бъдат формулиран по-конкретно.
2. Мястото на теоретичния модел за управление на детската градина в електронна среда не е в първа глава на дисертацията. Логически неговото място е във втора глава.

Заклучение. Считам, че дисертационния труд отговаря на необходимите изисквания, поради което предлагам на Уважаемото Научно жури да присъди на Радостина Спасова образователната и научна степен „доктор“ в професионално направление 1.1. Теория и управление на образованието.

05.09.2025 г.

Подпис:

/проф. д-р Динко Господинов/

OPINION

for the dissertation work of Radostina Spasova

on the topic: Kindergarten management in an electronic environment

for awarding the educational and scientific degree "Doctor" in professional field 1.1. Theory and management of education

scientific supervisor: Prof. PhD Yanka Totseva

by: prof. PhD Dinko Gospodinov

Brief biographical data about the doctoral student. Radostina Spasova graduated with a bachelor's degree from Sofia University "Kliment Ohridski", majoring in pedagogy in 2005. In 2008, she again obtained a master's degree in preschool and primary school pedagogy at Sofia University. In 2009, she obtained additional training in special pedagogy at the Faculty of Educational Sciences and Arts of Sofia University. Since 2001, she has been a doctoral student in the Department of "Educational Management and Special Pedagogy" of the Faculty of Pedagogy of the South-West University "N. Rilski".

In the period 2005 - 2016, he worked as a kindergarten teacher, and from 2016 to the present, he is the director of the "Zname na mira" kindergarten in the city of Pernik.

Relevance of the dissertation topic. Given the place and importance of modern information technologies, the dissertation topic is very relevant for the theory and practice of educational management.

Research methodology. The selected research methods correspond to the topic of the dissertation and the research goals and objectives. The empirical study used a semi-standardized interview and an e-survey via Google Forms with kindergarten directors, teachers and parents. The sample of the survey is significant, 66 kindergarten directors, 157 teachers and 157 parents participated in it.

Characteristics and evaluation of the dissertation work. The dissertation is 176 pages long, of which 155 pages are main text. It is structured in an introduction, 3 chapters, a bibliography of 120 information sources, of which 104 are in Bulgarian and 16 are in English, and 4 appendices. The theoretical part of the dissertation is developed in the first two chapters, and the empirical research is reflected in the third chapter. The content of the theoretical part of the dissertation is logically structured. The first chapter examines the specifics of kindergarten management as an educational institution, and the second chapter specifies this management in the conditions of an electronic environment.

The first chapter, entitled "Essence and Specificity of Kindergarten Management", includes several substantive highlights. An attempt has been made to outline the main characteristics of the management of educational institutions in a more general plan - the need for management, management functions, managers' competencies, management style. The normative foundations of school management in accordance with the ZPUO are referred to, but here these foundations should also be considered in relation to of kindergartens –

definition of kindergarten in Art. 24 of the ZPUO, goals of preschool education, kindergarten management bodies and their functions.

The models of educational management are examined in great detail. The emergence and development of preschool education in our country after the Liberation is traced. The main changes in it during the period of democratic changes are well outlined and the existing contemporary trends are outlined. In item 1.4 of this chapter, working definitions of a large number of concepts used in the study are given, almost all of which are by the doctoral student.

A theoretical model for managing a kindergarten in an electronic environment is briefly presented and the research questions arising from it are derived.

Chapter two of the dissertation contains several research focuses. The most important national documents for the introduction of ICT in education are presented. The digital competencies of pedagogical specialists are rightly indicated as key for the implementation of modern ICT in kindergartens. Basic concepts such as competencies, key competencies, digital competencies are clarified. Basic EU documents on the digital competencies of teachers are presented in detail. It is noteworthy that a large number of scientific publications in the field of digital competencies of teachers and electronic governance of educational institutions have been studied and analyzed, with an emphasis on the content of the competencies, their development and application in practice and the practice of electronic governance itself. Based on this theoretical analysis, contemporary trends in governance in an electronic environment of education, attitudes in this governance, an attempt has been made to deduce the key elements of governance in an electronic environment, trends in electronic pedagogical communication in kindergarten. The normative and practical aspects of the electronification of administrative activities in kindergartens have been very well developed. A comparison has been made between management in an electronic environment and traditional management. Again, based on a significant number of studied literary sources, the prospects for management in an electronic environment have been outlined.

The empirical research conducted is reflected in chapter three of the dissertation. At the beginning of this chapter, the methodology of the research is presented and argued - main research questions, hypotheses, selection of research methods suitable for them. Interviews with kindergarten directors and an e-survey with kindergarten directors, teachers and parents were used. The purpose of the research methods used is well justified, the types of questions used in the interview and in the surveys are indicated and commented on. The sample of the study is suitable for this type of research. The study was conducted in 2024. The organization of the study is described and the main aspects of the analysis of the data obtained are highlighted.

Presentation and analysis of the data. The interview does not indicate the number of directors interviewed, nor is the frequency of the responses received presented, only summaries.

The data from the survey of kindergarten directors, teachers and parents are presented and analyzed very well. The analysis of the data is thorough and comprehensive. It shows a very good level of knowledge of the researched issues, including its practical aspects. By summarizing the results of the study, the main trends in the application of electronic

technologies in kindergarten management, conclusions and recommendations have been drawn. The recommendations are practically applicable.

The submitted publications on the topic of the dissertation meet the scientometric requirements for acquiring the educational and scientific degree of "doctor".

The abstract objectively reflects the structure and content of the dissertation.

I accept the authorship of the doctoral student on the dissertation, the abstract, the publications, as well as on the scientific and applied contributions presented in the abstract.

Critical notes and recommendations. Some recommendations could be made regarding the implementation of the dissertation, for example:

1. The hypotheses of the study could be formulated more specifically.
2. The place of the theoretical model for kindergarten management in an electronic environment is not in the first chapter of the dissertation. Logically, its place is in the second chapter.

Conclusion. I believe that the dissertation meets the necessary requirements, therefore I propose to the Honorable Scientific Jury to award Radostina Spasova the educational and scientific degree "Doctor" in the professional field 1.1. Theory and Management of Education.

05.09.2025

Member of the scientific jury:

/prof. PhD D. Gospodinov/